

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-17-02/2013
P/13/188

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/188 - Realizacja zadań i gospodarka finansowa stadnin koni należących do Skarbu Państwa
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	Artur Piętas doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 87714 z 12 września 2013 r. Miroslaw Babkiewicz specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87730 z 26 września 2013 r.
Jednostka kontrolowana	Stadnina Koni „IWNO” Sp. z o.o. ul. Park Mielżyńskich 1/1 Iwno, 62-025 Kostrzyn Wlkp. (dalej „Spółka” lub „Stadnina”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Dutkiewicz, Prezes Zarządu.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, realizację przez Spółkę zadań z hodowlą koni i prowadzenie gospodarki finansowej w latach 2011 – 2013 (I półrocze).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia zapewnienie prawidłowych warunków utrzymania i sprzedaży koni, prawidłowe oznakowanie i monitorowanie terenu Stadniny w zakresie zagrożenia ze strony zwierząt i osób nieuprawnionych, brak zasadniczych nieprawidłowości w zakresie gospodarki finansowej Stadniny.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. utrzymania i gospodarowania zasobem nieruchomości polegających na nieopracowaniu instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, ksiązek obiektów budowlanych dla niektórych budynków, niewykonywaniu obowiązkowych kontroli stanu technicznego budynków, niezrealizowaniu zaleceń pokontrolnych sformułowanych w wyniku przeprowadzonych kontroli okresowych, nierzetelnym przeprowadzeniu w 2010 r. spisu z natury inwentarza żywego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działalność stadniny koni w zakresie warunków utrzymania i sprzedaży koni

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2011-2013 (I półrocze) w Stadninie prowadzono hodowlę koni rasy pełnej krwi angielskiej i koni rasy Polski koń szlachetny półkrwi.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

W latach 2011-2012 stado koni rasy pełnej krwi angielskiej stanowiło 86 koni², a w 2013 r. było to 83 koni, według stanu na dzień 1 stycznia, i 89 koni³ na dzień 30 czerwca 2013 r. Stado koni sp w latach 2011-2013 obejmowało odpowiednio: 20, 19 i 15 koni (w stadzie zarodowym były to odpowiednio: 1, 2 i 2 konie, a w stadzie obrotowym 19, 17 i 13 koni). Liczba koni hodowana przez Stadninę wykazana została w biznesplanach Spółki i sprawozdaniach z działalności Zarządu

(dowód: akta kontroli str. 323)

1.2. Głównym celem Stadniny było wyhodowanie konia dzielnego wyścigowo, poprawnego eksterierowo. Dokonując doboru koni do hodowli, Kierownik Stadniny – Główny Hodowca dokonywał: analizy dostępności ogierów w Stadninie i w pozostałych stadninach, analizy rodowodów ogierów i klaczy przeznaczonych do rozrodu (m.in. brano pod uwagę wyniki sportowe przodków, potomstwa, osobników spokrewnionych), oceny eksterieru koni i ich stanu zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 324-328)

1.3. Zadania związane z hodowlą koni, od 2011 r. wykonywała w Spółce osoba zatrudniona na stanowisku Głównego Hodowcy, legitymująca się ukończeniem studiów wyższych na kierunku zootechnika, a także studiów podyplomowych w zakresie hodowli koni i jeździectwa. Osoba ta posiadała ponad 20-letnie doświadczenie w hodowli koni różnych ras, poparte m.in. praktyką zdobytą w stajniach zagranicznych.

(dowód: akta kontroli str. 29-33)

1.4. W wyniku kontroli przeprowadzonej na zlecenie NIK przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Poznaniu (dalej: „Powiatowy Lekarz Weterynarii”) stwierdzono, że w Spółce prawidłowo prowadzono dokumentację leczenia zwierząt, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji⁴. W stajniach Spółki przestrzegano większości warunków weterynaryjnych określonych w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁵, a także w rozporządzeniu z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek⁶. Według Powiatowego Lekarza Weterynarii zwierzętom zapewniono właściwy dobrostan i warunki utrzymania zgodne z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁷ i rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej⁸. Powiatowy Lekarz Weterynarii, zalecił m.in. zakupienie specjalnych pojemników deratyzacyjnych

² 30 koni w stadzie zarodowym i 56 w stadzie obrotowym na dzień 1 stycznia 2011 r. i 29 koni w stadzie zarodowym i 57 w stadzie obrotowym na dzień 1 stycznia 2012 r.

³ odpowiednio 30 klaczy w stadzie podstawowym (zarodowym) i 53 konie w stadzie obrotowym,

⁴ Dz. U. nr 224 poz. 1347.

⁵ Dz. U. z 2008 r., nr 213, poz. 1342, ze zm.

⁶ Dz. U. nr 168, poz. 1643.

⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 856.

⁸ Dz. U. nr 116, poz. 778.

i rozmieszczenie ich w stajniach, co zostało przez Spółkę zrealizowane w trakcie trwania kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 329-342)

1.5. Z tytułu prowadzenia pensjonatu dla koni, w 2011 r. Stadnina osiągnęła wpływy w wysokości 158,1 tys. zł, w 2012 r. 70,5 tys. zł i w I półroczu 2013 r. 30,3 tys. zł. Zgodnie z zasadami opracowanymi przez Kierownika Stadniny, przyjęcie konia do pensjonatu następowało po przeprowadzeniu dokładnego wywiadu dot. konia (m.in. jego stanu zdrowia i przebytych chorób). Warunkiem przyjęcia konia było m.in. zapoznanie właściciela z zasadami obowiązującymi w Stadninie, a także uzyskanie danych kontaktowych właściciela i lekarza weterynarii opiekującego się koniem pozostawionym w pensjonacie. Warunki świadczenia usług każdorazowo określały umowy, zgodnie z którymi Spółka zapewniała pomieszczenie dla konia, wyżywienie i codzienny przegląd, a także możliwość korzystania z placu treningowego i krytej ujeżdżalni. Powierzający obowiązany był zapewnić właściwy ruch i pielęgnację konia, a także pokrywać koszty związane m.in. ze szczepieniem. W zawartych umowach prawidłowo zabezpieczono interes ekonomiczny Spółki oraz dbałość o zapewnienie właściwego stanu zwierząt (Spółka uprawniona była m.in. do podejmowania działań na rzecz właściwej pielęgnacji i leczenia zwierząt, na koszt właściciela konia w przypadku zaniedbań z jego strony lub w przypadku nagłych zachorowań).

Stawka dzienna za utrzymanie konia w pensjonacie wynosiła, w latach 2011-2012 r., 16 zł netto. Od 2013 r. było to 20 zł netto za jeden dzień pobytu. Jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu, dokonując kalkulacji ww. stawek, uwzględniono ceny rynku lokalnego kształtujące się od 600 zł do 1200 zł brutto za miesiąc pobytu konia w pensjonacie w przypadku podmiotów oferujących wyższy niż Spółka, standard świadczonych usług (m.in. oferujących kilka pełnowymiarowych hal do ujeżdżania koni, nowoczesne budynki, solarium dla koni, karuzele rozprężające).

(dowód: akta kontroli str. 343-404)

1.6. W okresie objętym kontrolą wydzierżawiono jednego konia do celów wyścigowych, na okres od sierpnia 2012 r. do końca grudnia 2013 r. Dzierżawca został zobowiązany używać konia wyłącznie do celów wyścigowych, ponosząc przy tym wszystkie koszty utrzymania i zapewnienia prawidłowego stanu zdrowia (w tym zapewnienia pełnej opieki weterynaryjnej). Suma nagród wygranych do końca sezonu 2012 r. stanowiła własność dzierżawcy, a z sumy nagród zdobytej przez konia w 2013 r. 20% stanowiło wynagrodzenie Spółki. W zawartej umowie nie określono, poza udziałem Spółki w nagrodach uzyskanych w wyścigach, innych warunków odpłatności za dzierżawę konia. Prezes Zarządu podał z złożonych wyjaśnieniach, że ww. koń trenowany przez jednego z najlepszych trenerów w Czechach, a Spółka nie ponosiła kosztów treningu i utrzymania konia na torze wyścigowym. Ponadto, według Prezesa Zarządu, dzierżawca przejął konia w połowie sezonu wyścigowego 2012, co oznaczało, że koń tylko raz wziął udział w wyścigu (w praktyce, w pierwszym roku dzierżawy Dzierżawca, ponosił wyłącznie koszty utrzymania). Prezes Zarządu wskazał, że trenowanie każdego konia pełnej krwi angielskiej, wystawianie go do wyścigów oraz kariera wyścigowa podnoszą wartość rynkową (to jest potencjalną cenę sprzedaży lub wyższy wynegocjowany udział stadniny w kwocie wygranych nagród) oraz wartość hodowlaną.

(dowód: akta kontroli str. 405-408, 949-955)

W okresie objętym kontrolą Spółka powierzała zewnętrznym podmiotom konie do stajonowania w tzw. „stajniach wyścigowych” i do prowadzenia treningu wyścigowego. W 2011 r. w cyklu treningowym było 27 koni, w 2012 r. 31 koni, a w 2013 r. 14 koni. Spółka ponosiła przy tym koszty opłat miesięcznych za trening i utrzymanie koni od (700 do 1300 zł netto za 1 miesiąc), koszty związane ze startami koni na torach wyścigowych oraz koszty leczenia i profilaktyki weterynaryjnej. W latach 2011-2012, z tytułu nagród wygranych przez konie na torach wyścigowych Spółka uzyskiwała przychody wynoszące odpowiednio 53,9 tys. zł i 64,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 409-448, 746, 791-792)

1.7. Zgodnie z obowiązującą w Spółce procedurą sprzedaży koni, zatwierdzoną przez Prezesa Zarządu, cenę sprzedaży konia ustalał Zarząd Spółki wraz z Głównym Hodowcą. Przy ustaleniu ceny brano pod uwagę m.in. ocenę dzielności wyścigowej, wartość użytkową, hodowlaną i sportową. W 2011 r. Spółka sprzedała 23 konie za łączną kwotę 150,3 tys. zł. W 2012 r. sprzedano 23 konie za 99,9 tys. zł, a w I połowie 2013 r. 13 koni sprzedano za 56,4 tys. zł. Z ustaleń kontroli wynika, że sprzedaży koni w Spółce dokonywano głównie na podstawie ustnych ofert zakupu (w 2011 r. na tej podstawie dokonano sprzedaży 20 koni, w 2012 r. 21 koni a w I połowie 2013 r. 13 koni). W latach 2011 – 2013 Spółka w sześciu aukcjach wystawiła do sprzedaży łącznie 42 konie, sprzedając pięć z nich. Spółka podczas aukcji oferowała także konie do wydzierżawienia. Informacje o zamiarze sprzedaży koni podawano do publicznej wiadomości w formie ogłoszeń zamieszczanych na stronie internetowej Stadniny, a także w czasopiśmie branżowych i w programach organizowanych gonitw. Ponadto, Spółka rozpowszechniała ofertę Stadniny, prezentując konie na wystawach hodowlanych, biorąc udział w zawodach jeździeckich, wyścigowych, a także organizując plenerowe imprezy jeździeckie.

(dowód: akta kontroli str. 449-473)

W latach 2011-2013 (I półrocze) Spółka nie dokonywała sprzedaży koni zarodowych (ze stada elitarnego klaczy matek), a także nie sprzedawała koni na rzeź.

(dowód: akta kontroli str. 454, 476-496)

1.8. W Stadninie przeprowadzano coroczne jesienne przeglądy hodowlane, w wyniku których podejmowano decyzje o włączeniu bądź wyłączeniu koni ze stada podstawowego. W przeglądach każdorazowo uczestniczyli: przedstawiciel Agencji Nieruchomości Rolnych („Agencja” lub „ANR”), Prezes Zarządu oraz Główny Hodowca.

(dowód: akta kontroli str. 497-509)

1.9. W okresie objętym kontrolą, w Spółce systematycznie prowadzono księgę ewidencyjną koni, dokumentację przychodu i rozchodu zwierząt, karty klaczy. Ponadto Spółka sporządzała i przekazywała do Agencji imienne wykazy koni, plany stanowienia klaczy, a także sprawozdania z wyźrebień. Ponadto, Spółka sporządzała i przekazywała do Polskiego Związku Wścigów Konnych dokumentację wymaganą do dokonania wpisu koni do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej.

(dowód: akta kontroli str. 510-522)

1.10. Wartość księgową koni w latach 2011 i 2012 została określona zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹ oraz zasadami przyjętej polityki rachunkowości, przyjmując do wyceny możliwe do uzyskania średnie ceny rynkowe. Komisja wyznaczona zarządzeniami Prezesa Zarządu¹⁰ przeprowadziła inwentaryzację składników majątkowych na dzień 31 grudnia 2011 r. i 2012 r. Na potrzeby wykonania wyceny koni Prezes Zarządu każdorazowo określił ramowy cennik z podziałem na rodzaj i kategorie koni (w 2012 r. zmniejszono w stosunku do 2011 r. wartość jednostkową poszczególnych kategorii koni)¹¹.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji ustalona wartość księgową stada podstawowego wyniosła 175 tys. zł w 2011 r. i 142 tys. zł w 2012 r. Natomiast wartość księgową pozostałych koni w latach 2011 i 2012 wynosiła odpowiednio 368 tys. zł i 219,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 543-560)

Spośród 23 koni sprzedanych w 2011 r., wycenie na koniec 2010 r. poddanych zostało 17 (na łączną kwotę 110 tys. zł), a cena netto uzyskana ze sprzedaży wyniosła łącznie 131,0 tys. zł. W 14 przypadkach uzyskana cena sprzedaży była niższa, a w trzech przypadkach wyższa od ich ceny ewidencyjnej (przykładowo cena netto uzyskana ze sprzedaży koni trenowanych na torach wyścigowych, wycenionych na 9 tys. zł, wyniosła od 3 tys. zł do 60 tys. zł za jednego konia). W 2012 r., spośród 23 sprzedanych koni, wycenie na koniec 2011 r. podlegały 22¹². Wartość ewidencyjna ww. koni wyniosła 107 tys. zł, a cena netto uzyskana ze sprzedaży 73,4 tys. zł. W 19 przypadkach uzyskana cena sprzedaży była niższa, a w trzech przypadkach wyższa od ich ceny ewidencyjnej (przykładowo cena netto uzyskana ze sprzedaży koni biorących udział w wyścigach, wycenionych na 8 tys. zł, wyniosła od 2,5 tys. zł do 13,9 tys. zł za jednego konia). Z kolei, w I półroczu 2013 r., 13 koni wycenionych na 41,5 tys. zł sprzedano za cenę 53,6 tys. zł netto (z tego, w sześciu przypadkach, za cenę niższą, a w siedmiu przypadkach - wyższą niż wyniosła ich wartość ewidencyjna).

Szczegółowa kontrola dokumentacji dot. koni sprzedanych poniżej ceny 1 tys. zł netto (sześć koni), a także koni które po sprzedaniu na rzecz wybranych osób fizycznych zostały zgładzone (sześć innych koni)¹³, wykazała, że konie te uznano za nieprzydatne do dalszej hodowli ze względu m.in. na zły stan zdrowia lub brak wymaganych wyników sportowych na torach wyścigowych. Główny Hodowca podała w wyjaśnieniach, że Spółka nie dokonywała sprzedaży koni na rzeź, ponieważ taka sprzedaż negatywnie rzutowałaby na dobre imię Stadniny, której celem jest hodowla koni dzielnych wyścigowo. Koniom sprzedanym na rzecz osób trzecich za cenę niższą niż 1 tys. zł¹⁴, podawano leki, co dodatkowo eliminowało je pod względem konsumpcji przez człowieka.

(dowód: akta kontroli str. 561-576, 961-964)

1.11. Obsługa weterynaryjna w Spółce była wykonywana przez dwa podmioty świadczące usługi weterynaryjne na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

¹⁰ Nr 20/2011 z 31 grudnia 2011 r. i Nr 22/2012 z 31 grudnia 2012 r.

¹¹ Ogierów czolowych z 10 tys. do 7 tys. zł, klaczy zarodowych z 5 tys. zł do 4 tys. zł, roczniaków z 3 tys. zł do 2 tys. zł, koni roboczych z 3 tys. zł do 1,5 tys. zł, koni na torach wyścigowych z 8 tys. zł do 5 tys. zł, koni sportowych z 8 tys. zł do 4 tys. zł.

¹² jeden koń urodził się i został sprzedany w 2012 r.

¹³ na podstawie informacji uzyskanej w Polskim Klubie Wyścigów Konnych prowadzącym Księżę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej.

¹⁴ klacz Arietta (sprzedana osobie trzeciej za 925,93 zł netto), Berenika (555,55 zł), NUTRIA (972,22 zł), NOWELA (648,15 zł), SEGOWIA (555,56 zł), STOLA (555,56 zł)

ze Spółką. Zakres wykonywanych usług obejmował: usługi lekarskie, zaopatrzenie w leki i preparaty medyczne, a także dojazd do zgłoszeń. Szczegółowa analiza 12 losowo wybranych faktur za wykonane usługi weterynaryjne w latach 2011-2013 wykazała, że do każdej z nich dołączono szczegółowe rozliczenie wykonanych procedur weterynaryjnych i wykazy użytych leków. Wykonanie poszczególnych procedur zostało potwierdzone przez uprawnionych pracowników Stadniny.

(dowód: akta kontroli str. 577-616)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ramach przeprowadzonej w 2010 r. inwentaryzacji nie uwzględniono sześciu koni¹⁵ będących własnością Spółki na dzień 31 grudnia 2010 r. Konie te nie zostały objęte spisem z natury i tym samym w księgach rachunkowych, według stanu na koniec 2010 r., nie wykazano ich wartości księgowej (wynoszącej 18 tys. zł, liczonej według najniższej ceny przyjętej do wyceny koni na koniec 2010 r.). Powyższe miało wpływ na rzetelność danych przedstawiających sytuację majątkową Spółki na koniec 2010 r. NIK zauważa przy tym że, wartość niewykazanych aktywów stanowiła zaledwie 0,05% aktywów Spółki, według stanu na 31 grudnia 2010 r.

Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniu, że nieujęcie koni w arkuszach spisowych spowodowane było przeoczeniem. Główna Księgowa podała w złożonych wyjaśnieniach, że dział księgowości, na podstawie sporządzonych spisów z natury przeprowadza wycenę majątku odnosząc powyższe wartości do odpowiednich pozycji zapasów magazynowych, a ponadto ewidencja koni prowadzona jest w księgach stadnych przez kierownika stadniny (dział księgowości nie posiada ewidencji analitycznej koni w systemie magazynowym - wiedza na temat stanu przychodów i rozchodów koni przekazywana jest na podstawie stosownych dokumentów, takich jak rozchód inwentarza żywego, spis z natury, stany inwentarza na dany dzień).

Z ustaleń kontroli wynika, że konie nieobjęte spisem z natury zaewidencjonowano w księdze stadnej prowadzonej przez Spółkę, ujęto je w wykazie koni będących własnością Stadniny sporządzonym na dzień 1 stycznia 2011 r. przekazanym Agencji, a ponadto konie te zostały przez Spółkę sprzedane w 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 540-542, 947-950, 956-960)

2. W Spółce brak było wewnętrznych regulacji określających zasady stosowania preferencji dla pracowników Stadniny i korzystania przez nich z usług Spółki, a jak wynika z ustaleń kontroli, wobec czterech pracowników Stadniny, których konie okresowo przebywały w stajniach Spółki, zastosowano preferencyjną stawkę dzienną za wykonywanie usługi pensjonatu dla koni, wynosząca 5 zł dziennie (netto). Stwierdzono także, że Spółka nie zawarła z pracownikami umów określających wzajemne obowiązki w ww. zakresie. Standardowa dzienna stawka za utrzymanie konia w Stadninie wynosiła w okresie objętym kontrolą od 16 do 20 zł. Prezes Zarządu podał, że ustalenie ww. stawki na poziomie 5 zł dziennie wynikało z faktu, że pracownicy Stadniny byli na co dzień zaangażowani w jej pracę ([...]¹⁶), a także czynnie uczestniczyli w zawodach jeździeckich, sędziowali zawody ogólnopolskie i angażowali się w promocję Stadniny. Ustalona kwota obejmowała karmienie i pojenie koni, natomiast wszystkie dodatkowe czynności związane z profilaktyką weterynaryjną

¹⁵ Berenika, Elektra, Florencja, Santonina, Spiker, Sudan.

pracownicy finansowali we własnym zakresie. Z pracownikami nie zawarto umów, ponieważ jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu, ustnie ustalono wzajemnie zasady hotelowania ich koni, a dodatkową korzyścią dla Spółki był fakt, że pracownicy doglądali swoich koni poza godzinami pracy Stadniny (także w weekendy), co umożliwiało sprawowanie dodatkowego nadzoru nad pracą personelu podstawowego.

NIK wskazuje przy tym, że brak jednolitych procedur regulujących preferencje dla pracowników Spółki, a także brak umów określających zasady korzystania przez nich z usług Spółki, nie sprzyja transparentności decyzji w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 617-653, 947-955)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że protokoły z przeglądów hodowlanych nie zawierały m.in. informacji o dokonanej ocenie stanu kondycji i pielęgnacji koni, oceny jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru zootechnicznego i weterynaryjnego, planu sprzedaży koni na kolejny rok, a ponadto sprawozdanie z wyźrebień za 2013 r. sporządzono i przekazano do ANR po upływie terminu zalecanego przez Agencję¹⁶. Z ustaleń kontroli wynika jednak, że Spółka nie otrzymała od Agencji szczegółowych wytycznych dotyczących sposobu przeprowadzania przeglądów hodowlanych oraz terminów przekazywania dokumentów związanych z hodowlą koni. Prezes Zarządu podał, że przeglądy hodowlane odbywają się, zgodnie z przyjętymi od lat zasadami, raz w roku i każdorazowo prezentowany jest pełen materiał zarodowy a komisja hodowlana (w tym przedstawiciel ANR) dokonuje oceny stada klaczy matek pod względem dalszej przydatności do hodowli, oceny młodzieży pod względem przydatności do dalszej hodowli oraz przydatności wyścigowej. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu, w ramach przeglądów hodowlanych dokonywana jest ocena stanu kondycji koni i pielęgnacji koni, ocena przychówku, następuje typowanie koni do sprzedaży, ustala się również ogiery czołowe, które będą kryły w kolejnym sezonie kopulacyjnym. Ponadto, przedstawiciel Agencji dokonuje wizytacji w ramach, której zapoznaje się z jakością obsługi masztalerskiej, nadzoru weterynaryjnego i zootechnicznego. W protokołach sporządzanych po przeglądach jesiennych odnotowuje się jedynie decyzje wynikające z dokonanej oceny dotyczące włączenia lub wyłączenia koni ze stada, wskazując przyczyny podejmowanych decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 497-509, 947-955)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na dzień 30 czerwca 2013 r. Spółka dysponowała gruntami o łącznej powierzchni 2.858,1743 ha, w tym: gruntami własnymi (112,1271 ha), gruntami wdzierżawionymi od Agencji¹⁷: 2.508,9740 ha i gruntami od pięciu innych podmiotów (razem 237,0732 ha). Spółka dysponowała łącznie 163 budynkami i budowlami¹⁸, w tym: własnymi 139 budynkami i budowlami¹⁹ (w gospodarstwach: Iwno, Wiktorowo, Siedlec i Libartowo) oraz, dzierżawionymi od ANR, 24 budynkami

¹⁶ Wynikającym z pisma ANR Zespół Nadzoru Właścicielskiego z 9 grudnia 2003 r., znak ZNW-4610-157/260/03/AS

¹⁷ W tym od Oddziału Terenowego w Warszawie: 2.038,5399 ha i od Oddziału Terenowego w Poznaniu: 470,4341 ha.

¹⁸ O łącznej powierzchni 70.794,74 m², kubaturze 380.127,50 m³ i wartości 17.409,3 tys. zł.

¹⁹ O powierzchni 63.232,35 m², kubaturze 338.364,55 m³ i wartości 15.786.819,16 zł.

i budowlami²⁰ w gospodarstwie Karłowice. Spółka, w okresie objętym kontrolą NIK, nie poddzierżawiała gruntów dzierżawionych od ANR. Koszt ponoszony przez Spółkę z tytułu czynszu za dzierżawę ww. nieruchomości wynosił: w 2011 r. 346,1 tys. zł, w 2012 r.: 328,7 tys. zł i w 2013 r. (I poł.): 188,6 tys. zł, w tym na rzecz ANR Oddziału Terenowego w Warszawie²¹ odpowiednio: 164,8 tys. zł, 164,4 tys. zł i 94,5 tys. zł oraz na rzecz ANR Oddziału Terenowego w Poznaniu²² odpowiednio: 181,3 tys. zł, 164,3 tys. zł²³ i 94,144 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 61-62, 64-72, 291-337)

2.2. Na dzień 30 czerwca 2013 r., w dobrym stanie technicznym znajdowało się 91 obiektów²⁴ Spółki, 44 obiekty wymagały remontu²⁵ zaś cztery obiekty²⁶ były w złym stanie (wymagały pilnych remontów). Z budynków i budowli dzierżawionych: w stanie dobrym były dwa obiekty²⁷, do remontu było 11 budynków²⁸ i 11 budynków²⁹ było w stanie złym. Wśród użytkowanych nieruchomości Spółki (własnych i dzierżawionych) nie było nieruchomości zbędnych.

Działalność związaną z hodowlą koni Spółka prowadziła w gospodarstwie lwno. W skład nieruchomości służących prowadzeniu tej działalności wchodziły cztery budynki o łącznej powierzchni 3.395,5 m², kubaturze 24.372,0 m³ i wartości 992,7 tys. zł (odpowiednio 7,0% powierzchni, 10,0% kubatury i 14,5% wartości nieruchomości własnych i dzierżawionych przez Spółkę), w tym: wozownio-ujeżdźzalnia, stajnia rekreacyjna przy ogrodzie, stajnia koni „żółta” i stajnia kłaczy matek. W stanie dobrym były budynki o powierzchni 2.075,5 m², kubaturze 18.498,0 m³ i wartości 737,3 tys. zł³⁰, do remontu był obiekt o powierzchni 1.320,0 m², kubaturze 5.874,0 m³ i wartości 255,4 tys. zł³¹, a budynki w stanie złym nie występowały.

W okresie objętym kontrolą NIK, Spółka w odniesieniu do ww. budynków wykonała zadania inwestycyjne, modernizacyjne i remontowe na łączną kwotę 165,7 tys. zł brutto, w tym: w 2011 r. w kwocie 152,0 tys. zł (wymiana boksów dla koni), w 2012 r., w kwocie 9,9 tys. zł (zakup i montaż zbiornika bezodpływowego na ścieki i fekalia, remont instalacji elektrycznej i zakup okien) i w 2013 r. (I półrocze) w kwocie 3,7 tys. zł (remont okólnika zimowego).

(dowód: akta kontroli str. 63-93)

2.3. Badanie dokumentacji dotyczącej utrzymania technicznego i estetycznego wszystkich 18 budynków o kubaturze powyżej 1.500 m³ wchodzących w skład gospodarstwa lwno, wykazało, że:

²⁰ O łącznej powierzchni: 7.562,39 m², kubaturze: 41.762,95 m³ i wartości 1.622,5 tys. zł.

²¹ W tym w okresie od 01.01.2011 r. do 13.05.2013 r. równowartość 2.095,6 dt pszenicy, w tym za grunty: 1.784,5 dt pszenicy (0,88 dt/ha) oraz za budynki, budowle i urządzenia trwale z nimi związane: 311,1 dt pszenicy, w okresie od 14.05. - 30.06.2013 r. równowartość 2.090,0 dt pszenicy, w tym za grunty: równowartość 1.781,9 dt pszenicy (0,87 dt/ha) oraz za budynki, budowle i urządzenia trwale z nimi związane: równowartość 311,1 dt pszenicy

²² Równowartość 2.090,00 dt pszenicy, w tym: za grunty o powierzchni 470,4341 ha: 1.800,00 dt pszenicy (3,83 dt/ha) i za budynki: 290 dt pszenicy.

²³ Zmniejszenie czynszu w 2012 r. na rzecz tego podmiotu wynikało z wyłączenia 244,2599 ha gruntów wskutek wygaśnięcia w 2011 r. umowy dzierżawy.

²⁴ O powierzchni 39.255,75 m², kubaturze 192.403,25 m³ i wartości 12.989,7 tys. zł.

²⁵ O powierzchni 23.201,59 m², kubaturze 141.752,90 m³ i wartości 2.832,0 tys. zł.

²⁶ O powierzchni 775,01 m², kubaturze 4.208,40 m³ i wartości 56,2 tys. zł.

²⁷ O powierzchni 296,00 m², kubaturze 1197,60 m³ i wartości 58,5 tys. zł.

²⁸ O powierzchni 2.655,02 m² o kubaturze 16.632,45 m³ i wartości 414,5 tys. zł.

²⁹ O powierzchni 4.411,37 m² i kubaturze 23.932,90 m³ i wartości 1.149,5 tys. zł.

³⁰ W tym: wozownio-ujeżdźzalnia, stajnia rekreacyjna przy ogrodzie i stajnia kłaczy matek.

³¹ Stajnia koni „żółta.”

- od 2010 r. dla 15 budynków, zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³² („Prawo budowlane”), zaprowadzono książki obiektu budowlanego,
 - we wszystkich pięciu budynkach posiadających instalacje gazowe, przewody kominowe dymowe, spalinowe lub wentylacyjne, zgodnie art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c) ustawy Prawo budowlane, przeprowadzono coroczne kontrole stanu technicznego tych instalacji i przewodów,
 - 15 budynków, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, objęto okresową (co najmniej raz na 5 lat) kontrolą stanu technicznego, polegającą na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania, a także na sprawdzeniu estetyki obiektu budowlanego i jego otoczenia,
 - w ośmiu budynkach zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, przeprowadzono okresową (co najmniej raz na 5 lat) kontrolę instalacji elektrycznej w zakresie stanu sprawności połączeń osprzętu, zabezpieczenia i środków ochrony od porażenia, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów, instalacji piorunochronnej.
- Powyższe kontrole zostały przeprowadzone przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności, kominiarskie oraz posiadające kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru nad eksploatacją urządzeń, instalacji oraz sieci elektrycznych, piorunochronnych i gazowych.

(dowód: akta kontroli str. 94-192)

2.4. Teren stadniny był oznakowany tablicami ostrzegawczymi o potencjalnym zagrożeniu ze strony koni, a przy bramie wjazdowej na jej teren był zamontowany próg ograniczający prędkość pojazdów mechanicznych. Oględziny w zakresie utrzymywania w należytym stanie technicznym i estetycznym czterech kubaturowo największych budynków gospodarstwa Iwno, w tym: 1) obory, 2) pałacu, 3) magazynu zbożowego wraz ze stodołą, 4) stajni kłaczy matek³³ wykazały, że budynki te były wyposażone w tablice ostrzegające i były monitorowane przed dostępem osób nieupoważnionych. Ponadto:

- a) stan techniczny budynku obory był dobry w zakresie: elewacji, konstrukcji nośnej dachu i ciągów komunikacyjnych wokół obiektu. Woda opadowa była odprowadzana na utwardzony teren wokół budynku;
- b) stan techniczny pałacu był dobry w zakresie elewacji (za wyjątkiem części elewacji od strony parku), wnętrza użytkowych, schodów i balustrad. Budynek był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem (tzn. do celów administracyjno – biurowych, z wydzieloną częścią restauracyjną i pokojami gościnnymi). W dobrym stanie technicznym był także dach budynku, obróbki blacharskie i kanalizacja deszczowa;
- c) stan techniczny magazynu zbożowego (magazyn plus stodoła) był dobry w zakresie elewacji (za wyjątkiem elewacji zachodniej), części wyremontowanej

³² Dz. U. z 2010 r., nr 243, poz. 1623 ze zm.

³³ O łącznej powierzchni 6635 m² i kubaturze 56.077,00 m³, w tym: 1) obora: nr ewid.: 066-18-A, – budynek o konstrukcji żelbetowej, z zapleczem socjalnym, nieczynnymi pomieszczeniami: kotłowni, zlewni mleka, z rurociągami mlecznymi, wyposażony w metalowe wygradzenia jarzmowe dla 200 krów, paszarnię i strop użytkowy., powierzchnia: 3.002 m², kubatura: 26.300 m³, 2) pałac o nr ewid.: 088-14-A, XIX - wieczny murowany podpiwniczony budynek neorenesansowy, przebudowany na początku XX w., wpisany do rejestru zabytków pod nr 348 w dn. 29.10.1968 r. powierzchnia: 1.320 m², kubatura: 10.682 m³, 3) magazyn zbożowy plus i stodoła, nr ewid.: 015-18A+012-10-A+073-10-a - budynek murowany, dach na konstrukcji drewnianej odeskowany i w połowie pokryty papą, a w połowie blachą ocynkowaną, wrota drewniane, przejazdowe. Budynek wpisany do rejestru zabytków pod Nr 2322 w dn. 24.11.1994 r. powierzchnia: 1.263 m², kubatura: 10.170 m³, 4) stajnia kłaczy matek, nr ewid. 037-18-A - budynek murowany, dach o konstrukcji drewnianej, pokryty płytami azbestowo-cementowymi, z poddaszem użytkowym, w szczycie budynku wrota drewniane, powierzchnia: 1.050 m², kubatura: 8.925 m³.

½ dachu wraz z więźbą dachową, oraz posadzek. Budynek był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem;

d) stan techniczny budynku stajni klaczy matek był dobry w zakresie ścian, posadzek, sufitów, wywietrzaków. W dobrym stanie były wyremontowane boksy dla koni. Budynek był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem, a zalecenia sformułowane w wyniku kontroli ostatniej okresowej pięcioletniej z 2010 r. zostały realizowane.

(dowód: akta kontroli str. 94-103, 123-192, 215)

2.5. Korzystanie z mienia Spółki było pisemnie uregulowane w następujący sposób:

a) określono cennik usług dotyczących: zwiedzania stadniny koni, organizacji spotkań, imprez okolicznościowych itp. oraz stawek za wynajem (ew. z wyżywieniem) obiektów lub pomieszczeń oficyny dworskiej – pensjonatu „Karino” i bażantarni - domku myśliwskiego. W Spółce nie było odrębnych regulacji w zakresie korzystania z zakwaterowania i wyżywienia przez pracowników lub właściciela Spółki w pomieszczeniach lub jej obiektach. W okresie objętym kontrolą NIK, pracownicy Spółki nie korzystali z ww. usług, a opłaty za usługi noclegowe wraz z wyżywieniem, świadczone pracownikom ANR³⁴, zostały naliczone i uregulowane zgodnie z cennikiem w wymaganym terminie;

b) w Spółce corocznie sporządzano i ogłaszano cenniki za świadczenie usług rolniczych (operator + sprzęt rolniczy);

c) dla wszystkich pracowników Spółki (oraz byłych pracowników), którzy nabyli prawo najmu w okresie świadczenia pracy (łącznie siedem osób) korzystających na podstawie umów najmu z zakładowych lokali mieszkalnych w Spółce, ustalano jednolite stawki i abonament za korzystanie z 1 m³ zimnej wody oraz stawki za czynsz za 1 m² wynajmowanego lokalu (ostatniej aktualizacji dokonano w dniu 5 grudnia 2012 r.). Spółka, poza dostarczaniem zimnej wody, nie świadczyła mieszkańcom innych usług związanych z użytkowaniem mieszkania. Stawka za czynsz z tytułu najmu zakładowego lokalu mieszkalnego była skalkulowana na poziomie kosztów amortyzacji i w okresie objętym kontrolą NIK nie była podwyższana, ponieważ, jak wynika z wyjaśnień Prokurent Spółki, użytkownicy lokali we własnym zakresie ponosili nakłady na remont i utrzymanie tych mieszkań. Podstawą kalkulacji stawek i abonamentu za wodę były informacje o wysokości stawek za zimną wodę na terenie gminy Kostrzyn, ogłaszane w komunikatach Dyrektora Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kostrzynie, oraz poziom nakładów ponoszonych przez Spółkę na utrzymanie sieci wodociągowej. Średnioroczny czas zwłoki w opłacaniu czynszu za najem zakładowych lokali mieszkalnych wynosił od 20 do 53 dni. Zaległości z tytułu czynszu za najem lokali od pięciu pracowników wyniosły na dzień 30 czerwca 2013 r. łącznie 27.347,94 zł, z czego do dnia kontroli NIK (28.10.2013 r.) do Spółki wpłynęła kwota 3.528,48 zł, z tego, trzech najemcy całkowicie uregulowali swoje zobowiązania. Pozostała należność w kwocie 23.998,96 zł dotyczyła dwóch najemców, wobec których Spółka podjęła w 2012 r. działania windykacyjne, które na dzień zakończenia kontroli NIK, były w toku.

(dowód: akta kontroli str. 209-213, 216-275)

2.6. W Spółce nie określono szczegółowych regulacji dotyczących sprzedaży nieruchomości. W okresie objętym kontrolą NIK Spółka zbyła jedną nieruchomość i był to lokal przeznaczony do adaptacji na cele mieszkalne dla pracownika. Wartość

³⁴ Łącznie skorzystało z nich 10 osób.

sprzedanej nieruchomości wynosiła 123,4 tys. zł, a podstawą ceny jej zbycia była aktualna wartość rynkowa, określona przez rzeczoznawcę z uwzględnieniem obniżek wynikających z art. 43 ust. 1 w zw. z art. 42 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa³⁵. Przy zbywaniu ww. nieruchomości przestrzegano obowiązujących Spółkę przepisów prawnych, w tym przed sprzedażą uzyskano zgodę właściciela Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 276-288)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Analiza dokumentacji dotyczącej 18 budynków o kubaturze powyżej 1.500 m³, wchodzących w skład gospodarstwa lwno wykazała, że:

a) dla 17 z nich nie sporządzono instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, a jedyna instrukcja była sporządzona w 2009 r., dla budynku Pałacu i do dnia kontroli NIK nie była aktualizowana. Obowiązek zapewnienia i wdrożenia instrukcji bezpieczeństwa pożarowego wynikał z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów³⁶ a instrukcja taka, zgodnie z § 6 ust. 7 ww. rozporządzenia, powinna być aktualizowana co dwa lata. Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że Spółka nie posiadała instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, z uwagi na „niepełną interpretację” przepisów prawa dotyczących ochrony przeciwpożarowej, a ww. instrukcję sporządzono jedynie dla obiektu pałacowego, sugerując się głównie bezpieczeństwem osób tam przebywających. W trakcie trwania kontroli zlecono wykonanie brakujących instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla pozostałych obiektów będących w zasobach Spółki;

b) w okresie objętym kontrolą, w żadnym z 18 skontrolowanych budynków nie przeprowadzono określonej w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy Prawo budowlane, rocznej kontroli elementów budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników podczas użytkowania obiektu, ani kontroli instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska. Kontrole te zostały przeprowadzone w trakcie kontroli NIK w dniach 17.09 - 21.10.2013 r. Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że z uwagi na „nienajgorszy stan techniczny budynków”, Zarząd skupił się na zadaniach zapisanych w biznesplanie, a nadzór nad stanem technicznym realizowano w ramach własnej działalności, wykonując niezbędne remonty i naprawy.

c) dla trzech budynków³⁷, do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, nie założono ksiąg obiektu budowlanego wymaganych na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy Prawo budowlane. Książki te zostały założone w trakcie kontroli. Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że dwa z tych budynków były od 2007 r. przedmiotem dzierżawy, a w umowie przeoczono zapis obowiązku prowadzenia przez dzierżawcę ksiąg obiektu budowlanego. Trzeci budynek, w planach inwestycyjnych Spółki zatwierdzonych przez ANR na lata 2011-2015, jest przedmiotem adaptacji na cele administracyjne i wynikającej stąd zmiany sposobu użytkowania;

d) w dziesięciu budynkach³⁸ nie przeprowadzono wymaganej w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, kontroli instalacji elektrycznej w zakresie stanu

³⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 1187 ze zm.

³⁶ Dz. U. z 2010 r. nr 109, poz. 719.

³⁷ W tym: dla gorzelni nr ewid. 001-10-A, magazynu materiałów budowlanych nr ewid. 077-13-A i stolarni nr ewid. 072-10-A,

³⁸ W tym: obora nr ewid. 066-18-A, magazyn zbożowy i stodoła nr ewid. 015-18A+012-10-A+073-10-a, stajnia matek kłaczy nr ewid. 037-18-A, gorzelnia nr ewid. 001-10-A, wozownia-ujeżdżalnia nr ewid. 014-10-A, stajnia koni żółta nr ewid. 075-18-A,

sprawności połączeń osprzętu, zabezpieczenia i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów i instalacji piorunochronnej (ostatnia kontrola została przeprowadzona w 2006 r.). Badania te zostały przeprowadzone w trakcie kontroli NIK. Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że w ostatnim okresie kładziono nacisk na wykonanie planów inwestycyjnych, a wszystkie bieżące naprawy i remonty wykonywane były na podstawie pisemnych zgłoszeń od kierowników gospodarstw;

e) w żadnej z istniejących ksiąg obiektu budowlanego nie wpisano: personaliów osoby upoważnionej do dokonywania wpisów, daty założenia książki ani numeru księgi wieczystej dot. nieruchomości. Prezes Zarządu, podał w wyjaśnieniach, że zadania te były ustnie zlecane inspektorowi ds. bhp, który w ramach wykonywania obowiązku pracy zajmował się zadaniami inwestycyjnymi Spółki. W trakcie kontroli NIK, w dniu 15.10.2013 r., nowozatrudnionemu pracownikowi Spółki³⁹ przekazano pisemnie obowiązki z powyższego zakresu.

(dowód: akta kontroli str. 10-23, 26, 36-37, 104-106, 196-202)

2. Szczegółowe badanie dokumentacji dotyczącej utrzymania w należytym stanie technicznym i estetycznym czterech kubaturowo największych budynków⁴⁰ gospodarstwa Iwno oraz oględziny przeprowadzone w tych budynkach wykazały że:

a) w budynku obory: stolarka okienna i drzwiowa była w złym stanie (wypaczenia i nieszczelności), pokrycie dachu miało ubytki i pęknięcia płyt, miejscowo występowało zawilgocenie ścian. Rynny były znacznie skorodowane i pocięte, częściowo brak było rur spustowych. Niektóre wywietrzaki były zniszczone lub uszkodzone, instalacja elektryczna i wodno-kanalizacyjna była nieczynna, posadzka budynku była nierówna i wykruszona, a stalowy komin nieczynnej kotłowni był znacznie skorodowany. Zalecenia sformułowane w wyniku ostatniej kontroli okresowej pięcioletniej z 2010 r. (tzn.: wyremontować pokrycie dachowe z płyt eternitowych i wywietrzaki dachowe, naprawić obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe), do dnia kontroli NIK nie zostały zrealizowane. W toku kontroli okresowej stanu technicznego (rocznej) z dnia 18.09.2013 r. (przeprowadzonej w trakcie kontroli NIK), dodatkowo wskazano na konieczność demontażu skorodowanego komina kotłowni;

b) w budynku pałacu: stolarka drewniana była w złym stanie (wypaczenia i nieszczelności okien), poddasze było nieuporządkowane (zgromadzono tam materiały łatwo zapalne takie jak: zużyte meble i okna, papier, plastikowe pojemniki). W piwnicach pałacu stan zmurszałych tynków był zły, panował nieporządek (składowano odpady wielkogabarytowe: meble, drewniane pojemniki, złom). Ściany były zawilgocone, a ich okładziny ceramiczne były uszkodzone, brak było niektórych szyb okiennych. Zalecenia, sformułowane w wyniku kontroli okresowej pięcioletniej z 2010 r. (tzn.: uzupełnić tynki i pomalować elewacje od strony parku, osuszyć pomieszczenia piwnicy, naprawić tynki, wykonać odprowadzenie wód deszczowych z rynien do rowu) do dnia kontroli NIK nie zostały zrealizowane. W trakcie kontroli NIK pomieszczenia strychu i piwnicy uporządkowano, okna piwnicy oszklono i uszczelniono;

spichrz-magazyn paszowy - mieszalnia, suszarnia nr ewid. 046-13-A, magazyn i stajnia nr ewid. 028-18-A, magazyn zbożowy, wiata na maszyny nr ewid. 027-18-A, kuźnia-stelmacharnia –magazyn nr ewid. 017-18-a, oficyna dworska (hotel "Karino") nr ewid. 097-166-A, ochronka nr ewid. 022-16-A, budynek mieszkalny 2-rodz. nr ewid. 011-16-A, stajnia rekreacyjna przy ogrodzie nr ewid. 035-18-A i magazyn centralny nr ewid. 038-18-A.

³⁹ Inspektor ds. bhp zatrudniony od 1 lipca 2012 r.

⁴⁰ O największej kubaturze.

c) w budynku magazynu zbożowego: zły był stan elewacji północnej (ubytki spoin i tynków), połowa dachu wymagała remontu (porażenie drewnianej konstrukcji dachu przez szkodniki). Skorodowane i pogięte były obróbki blacharskie, brak było odprowadzenia dla wód deszczowych. Zalecenia sformułowane w wyniku ostatniej, pięcioletniej kontroli okresowej (wykonać remont ½ dachu, naprawić obróbki blacharskie) do dnia kontroli NIK, nie zostały zrealizowane;

d) w budynku stajni klaczy matek: stwierdzono zawilgocenia murów przy fundamentach, miejscowe uszkodzenia tynków elewacji bocznej. Brak było niektórych gąsiorów dachowych. Woda opadowa była odprowadzana z dachu bezpośrednio na nieutwardzony grunt przed budynkiem. Część obróbek blacharskich była powierzchniowo skorodowana. W wyniku rocznego przeglądu stanu technicznego z 2013 r. zalecono: uzupełnić brakujące gąsiorów dachowe i zacieki, uszczelnić miejscowo dach, wykonać orygnowanie dla odprowadzenia wód opadowych.

Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że według oceny Zarządu stan techniczny budynku obory, w związku z jej nieprodukcyjnym wykorzystaniem, uznano za wystarczający, przyszłe wykorzystanie i zalecane remonty będą wykonane zgodnie z planami inwestycyjnymi Spółki, a w przypadku budynku pałacu, brakujące tynki zostaną wykonane w 2014 r. Ponadto podał on, że wzrost efektywności produkcyjnej mleka skutkuje poprawą sytuacji finansowej Spółki, a tym samym zwiększa możliwości zaangażowania środków finansowych w remonty wszystkich obiektów Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 94-103, 107-195, 198-202)

3. W wyniku czynności kontrolno-rozpoznawczych, przeprowadzonych na zlecenie NIK przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu, stwierdzono w Spółce nieprawidłowości naruszające przepisy przeciwpożarowe. Komendant PSP w Poznaniu nakazał Spółce⁴¹:

- 1) wyposażyć trzy stajnie oraz sześć innych budynków w przeciwpożarowe wyłączniki prądu,
- 2) przedłożyć w Komendzie dokumentację określającą klasę odporności pożarowej budynków stajni „żółtej”, stajni „białej”, stajni rekreacyjnej, oraz 12 innych budynków wraz z dokumentacją potwierdzającą zapewnienie wymaganej klasy odporności ogniowej elementów konstrukcyjnych budynków, a także dokumentację potwierdzającą cechę nierozprzestrzeniania ognia dla elementów budowlanych tych budynków,
- 3) uzupełnić oznakowanie dróg ewakuacyjnych znakami ewakuacyjnymi w budynku socjalno – magazynowym,
- 4) przedłożyć w Komendzie dokumentację potwierdzającą aktualne badania stanu technicznego instalacji: elektrycznej (w zakresie rezystancji izolacji przewodów) dla 10 budynków, instalacji odgromowej dla 5 budynków w tym m.in. stajni „żółtej”, stajni „białej”, stajni rekreacyjnej; instalacji kominowej w dwóch budynkach,
- 5) zapewnić wymaganą przepisami ilość wody do zewnętrznego gaszenia pożaru dla budynków zlokalizowanych na terenie spółki w miejscowości Iwno w sposób i na zasadach przewidzianych w przepisach przeciwpożarowych.

Ponadto Komendant PSP nakazał Spółce:

- 1) w budynku administracyjno-biurowym określanym jako Pałac:

⁴¹ Z terminem do wykonania ostatnich zaleceń - 30 czerwca 2014 r.

- zapewnić zamknięcie drzwiami oraz wyposażyć budynek w urządzenia zapobiegające zadymieniu lub służące do usuwania dymu ewakuacyjną klatką schodową,
- przedłożyć w Komendzie dokumentację potwierdzającą klasę odporności ogniowej stropów, konstrukcji oraz pokrycia dachu budynku Pałacu, uwzględniając wymaganą klasę odporności pożarowej ww. budynku, a także potwierdzającą zapewnienie cechy nierozprzestrzeniania ognia drewnianych elementów ww. konstrukcji,
- wyposażyć budynek w przeciwpożarowy wyłącznik prądu, instalację hydrantową wewnętrzną z wężem pólstywnym, instalację awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego,
- uregulować kwestie związane z brakiem wykonania biegów i spoczników ewakuacyjnej klatki schodowej dodatkowo wykonanej z materiałów palnych, wobec wskazanego w przepisach techniczno - budowlanych, obowiązku wykonania schodów niepalnych, z terminem realizacji ostatnich zaleceń do dnia 30 czerwca 2014 r.

2) w budynku pensjonatu „Karino”:

- zapewnić wymaganą długość dojścia ewakuacyjnego z niekorzystnie usytuowanych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, zlokalizowanych na I piętrze budynku, która w przypadku jednego kierunku ewakuacji nie powinna być większa niż 10 metrów.
- wyposażyć budynek w przeciwpożarowy wyłącznik prądu, wewnętrzną instalację hydrantową z wężem pólstywnym, instalację awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego.

Ponadto Komendant PSP zakazał Spółce eksploatacji stacji paliw płynnych zlokalizowanych na terenie gospodarstwa Iwno oraz gospodarstwa Siedlec z powodu przekroczenia ilości zmagazynowanego paliwa - oleju napędowego, paliwa płynnego klasy III - powyżej dopuszczonej przepisami przeciwpożarowymi ilości do 5 m³, przechowywanych na potrzeby własne użytkownika. Jednocześnie Komendant PSP nakazał Spółce ograniczenie ilości magazynowanego paliwa klasy III (oleju napędowego), wykorzystywanego na potrzeby własne, wyłącznie do jednego zbiornika magazynowego o pojemności do 5 m³ w gospodarstwach, Iwno oraz Siedlec.

(dowód: akta kontroli str. 289-290, 967-981)

4. Z zapisów w protokołach kontroli okresowych stanu technicznego jak i oględzin budynku obory w gospodarstwie Iwno⁴² wynikało, że część parterowa ww. budynku nie była użytkowana zgodnie z przeznaczeniem⁴³, ale jako magazyn słomy i nawozów, co w myśl art. 71 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 71 ust. 2 Prawa budowlanego oznaczało zmianę warunków bezpieczeństwa pożarowego, warunków pracy, higieniczno-sanitarnych i ochrony środowiska i wymagało zgłoszenia tej zmiany właściwemu organowi (Spółka nie występowała o pozwolenie na zmianę sposobu użytkowania tego obiektu). Z wyjaśnień Prezesa Zarządu wynika, że przyjęty sposób wykorzystywania obiektu był związany z planami inwestycyjnymi Spółki, a po zakończeniu budowy nowej obory w gospodarstwie Wiktorowo, Spółka, zgodnie z przeznaczeniem, zamierza wykorzystać ten budynek do tuczu opasów lub jako szpital dla krów.

(dowód: akta kontroli str. 137-139, 198-202)

⁴² Jeden z czterech zbadanych kubaturowo największych budynków w Iwnie.

⁴³ Budynek wyposażony był w metalowe wygradzenia jarmowe dla 200 krów.

Do dnia kontroli NIK Spółka nie naliczała i nie dochodziła od użytkowników lokali mieszkalnych odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu użytkowania zakładowych lokali mieszkalnych. W trakcie kontroli NIK odsetki te zostały naliczone w wysokości 346,14 zł, a Spółka wystąpiła do najemców o ich zapłatę. Prokurent Spółki podała w wyjaśnieniach, że z uwagi na znikome kwoty odsetek za zwłokę z tytułu użytkowania lokali mieszkalnych przez byłych pracowników, odsetki były naliczane głównie najemcom, którzy zupełnie uchylają się od regulowania czynszu najmu.

(dowód: akta kontroli str. 213-214, 216-275)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

3. Efektywność działalności gospodarczej stadniny koni

Opis stanu
faktycznego

3.1. Miesięczne wynagrodzenie Prezesa Zarządu, ustalone uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 27 maja 2008 r., stanowiło czterokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i było zgodne z art. 8 pkt. 3 ustawy z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi („ustawa o wynagradzaniu”)⁴⁴. Zgromadzenie Wspólników przyznało Prezesowi nagrody roczne w wysokości zgodnej z art. 10 ust. 7 ustawy o wynagradzaniu. W okresie objętym kontrolą, Prezesowi Zarządu nie zostały przyznane świadczenia dodatkowe.

(dowód: akta kontroli str. 655-660)

3.2. Średnie wynagrodzenie kadry kierowniczej w 2011 r. wynosiło 5.020,34 zł, a w 2012 r. wzrosło o 804,11 zł do kwoty 5.824,44 zł. Wynikało to z faktu połączenia etatów i zatrudnienia jednej osoby na stanowisku Głównego Hodowcy i Kierownika Stadniny. W 2011 r. średnie wynagrodzenie na stanowisku specjalisty wynosiło 3.078,09 zł, a w 2012 r. wzrosło do kwoty 3.314,47 zł. Przeciętne wynagrodzenie pracowników administracyjno-biurowych w 2011 r. wynosiło 2.225,89 zł i wzrosło w 2012 r. do kwoty 2.358,24 zł. Pracownicy na stanowiskach robotniczych w 2011 r. zarabiali średnio 3.204,39 zł, a w 2012 r. 3.382,58 zł

(dowód: akta kontroli str. 774)

3.3. W okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2013 r. Spółka prowadziła, zapisaną w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) i jednolitym tekście aktu założycielskiego, m.in. działalność rolniczą (hodowlę koni, chów oraz hodowlę bydła, uprawy rolne, sprzedaż produktów rolnych i zwierząt), a także działalność usługową (m.in. związaną z uprawami rolnymi, gospodarką łowiecką, działalność rekreacyjną i usługi hotelowe). Wszystkie, przewidziane w schemacie organizacyjnym Spółki stanowiska pracy, były w okresie objętym kontrolą NIK obsadzone.

(dowód: akta kontroli str. 26-27, 769)

3.4. Na koniec 2011 r. i 2012 r., łączna wartość aktywów Spółki wyniosła odpowiednio 36.009,8 tys. zł i 37.913,6 tys. zł, z czego największą pozycję stanowiły rzeczowe aktywa trwałe (24.753,0 tys. zł i 25.174,8 tys. zł) oraz aktywa obrotowe, głównie w postaci zapasów (4.074,9 tys. zł i 4.988,8 tys. zł) i należności

⁴⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 254.

krótkoterminowych (5.215,2 tys. zł i 5.248,4 tys. zł). W poszczególnych pozycjach bilansu najwyższy wzrost aktywów odnotowano w grupie zapasów produktów gotowych (z 3.488,1 tys. zł w 2011 r. do 4.474,3 tys. zł) i środków pieniężnych (z 1.603,7 tys. zł w 2011 r. do 2.137,5 tys. zł w 2012 r.).

Kapitały własne na koniec 2011 r. wynosiły łącznie 32.677,1 tys. zł stanowiąc 90,7% pasywów (36.009,8 tys. zł). Kapitały własne na koniec 2012 r. wynosiły łącznie 33.523,2 tys. zł (88,4% pasywów) i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 2,6%. Kapitał zapasowy w 2012 r. został zwiększony o podział zysku za 2011 r. do kwoty 9.660,1 tys. zł (o 984,7 tys. zł).

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania na koniec 2011 r. wynosiły łącznie 3.332,6 tys. zł (9,3% sumy bilansowej). Na koniec 2012 r. odnotowano wzrost zobowiązań i rezerw na zobowiązania, w stosunku do 2011 r. o 1.057,8 tys. zł, co było spowodowane rozpoczęciem inwestycji związanej z modernizacją i adaptacją budynków inwentarskich w gospodarstwie Wiktorowo na oborę wolnostanowiskową wraz z halą udojową. Poziom zobowiązań Spółki na koniec 2011 r. i 2012 r. nie przekraczał limitu zobowiązań określonego dla Spółki w uchwałach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników.

(dowód: akta kontroli str. 696-697, 708-709, 965)

3.5. Spółka, w 2011 r., osiągnęła przychody ze sprzedaży w wysokości 13.879,9 tys. zł, z tego najwyższe pozycje przychodów stanowiły: produkcja roślinna 4.576,1 tys. zł, produkcja zwierzęca 7.683,1 tys. zł (m.in. produkcja mleka 6.796,2 tys. zł), usługi hotelowe 221,0 tys. zł, wynajem sali pałacowej 100,0 tys. zł, przychody z dzierżawy majątku 489,1 tys. zł. Pozostałe przychody operacyjne w 2011 r. wyniosły 4.054,2 tys. zł, z czego największą pozycję stanowiły otrzymane dopłaty bezpośrednie w kwocie 2.819,7 tys. zł. Koszty działalności operacyjnej wyniosły w 2011 r. 16.953,0 tys. zł (tym samym Spółka poniosła stratę na sprzedaży w wysokości 3.073,0 tys. zł), a pozostałe koszty operacyjne wyniosły 5,5 tys. zł. Ostatecznie, po uwzględnieniu przychodów i kosztów finansowych, Spółka w 2011 r. uzyskała zysk netto w wys. 984,8 tys. zł.

W 2012 r., Spółka osiągnęła przychody ze sprzedaży w wysokości 16.164,0 tys. zł, z tego, najwyższe pozycje przychodów stanowiły: produkcja roślinna 5.785,7 tys. zł, produkcja zwierzęca 8.276,3 tys. zł (m.in. produkcja mleka 7.344,3 tys. zł), usługi hotelowe 174,5 tys. zł, wynajem sali pałacowej 100,5 tys. zł, przychody z dzierżawy majątku 438,3 tys. zł. Pozostałe przychody operacyjne w 2011 r. wyniosły 3.488,4 tys. zł, z czego największą pozycję stanowiły otrzymane dopłaty bezpośrednie 2.247,6 tys. zł. Koszty działalności operacyjnej wyniosły w 2011 r. 18.602,5 tys. zł (tym samym Spółka poniosła stratę na sprzedaży w wysokości 2.438,5 tys. zł), a pozostałe koszty operacyjne wyniosły 245,8 tys. zł. Ostatecznie, po uwzględnieniu przychodów i kosztów finansowych, Spółka w 2011 r. uzyskała zysk netto w wys. 846,0 tys. zł.

Na koniec czerwca 2013 r., Spółka, ze względu na specyfikę branży rolniczej, wykazywała stratę na działalności gospodarczej w kwocie 4.689,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 710, 775, 797, 823, 827-829)

Zgromadzenie Wspólników uchwałą z 15 maja 2013 r. zdecydowało zysk za 2012 r. (w kwocie 846,0 tys. zł) pozostawić na kapitale zapasowym w celu realizacji zadań inwestycyjnych (787,0 tys. zł), a także przeznaczyć na wypłatę dywidendy

(59,0 tys. zł). W 2012 r. Zgromadzenie Wspólników postanowiło przeznaczyć zysk netto z 2011 r. na zwiększenie kapitału zapasowego Spółki (984,8 tys. zł). Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników zatwierdziło sprawozdania finansowe Spółki oraz z sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za lata 2011 – 2012.

(dowód: akta kontroli str. 717, 835, 965)

W 2011 r. koszty hodowli koni wyniosły 1.070,1 tys. zł (co stanowiło 27,92 zł dziennie za utrzymanie jednego konia). Największą kwotowo pozycję stanowiły bazowe koszty utrzymania stada podstawowego klaczy matek i ogierów czołowych (183,9 tys. zł), a także stada obrotowego (450,9 tys. zł). Poza ww. wydatkami, Spółka ponosiła m.in. koszty treningu wyścigowego koni (283,4 tys. zł) oraz koszty obsługi weterynaryjnej (72,4 tys. zł). W 2011 r. Spółka osiągnęła przychody z działalności związanej z hodowlą koni wynoszące 364,6 tys. zł, na które składały się wpływy ze sprzedaży koni (144,2 tys. zł), stanowienia klaczy (8,3 tys. zł), przychody z tytułu prowadzenia pensjonatu dla koni (158,1 tys. zł) oraz nagrody z tytułu wygranych na wyścigach (53,9 tys. zł). Na działalności związanej bezpośrednio z hodowlą koni Spółka poniosła stratę w wysokości 705,5 tys. zł.

W 2012 r. koszty hodowli koni wyniosły 1.021,6 tys. zł (co stanowiło 26,4 zł dziennie za utrzymanie jednego konia). Największą kwotowo pozycję stanowiły podstawowe koszty utrzymania stada podstawowego klaczy matek i ogierów czołowych (173,5 tys. zł), a także stada obrotowego (347,1 tys. zł). Poza ww. wydatkami, Spółka ponosiła m.in. koszty treningu wyścigowego koni (334,7 tys. zł) oraz koszty obsługi weterynaryjnej (88,0 tys. zł). W 2012 r. Spółka osiągnęła przychody z działalności związanej z hodowlą koni wynoszące 229,0 tys. zł, na które składały się wpływy ze sprzedaży (94,0 tys. zł), przychody z tyt. prowadzenia pensjonatu dla koni (70,5 tys. zł) oraz nagrody z tytułu wygranych na wyścigach (64,6 tys. zł). Na działalności związanej bezpośrednio z hodowlą koni, w 2012 r. Spółka uzyskała ujemny wynik finansowy w wysokości 792,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 791, 823)

3.6. W latach 2011-2013 Spółka realizowała cele strategiczne zapisane w jej biznes planach, które obejmowały hodowlę koni pełnej krwi angielskiej celem wyhodowania koni dzielnych wyścigowo i poprawnych eksterierowo. Realizując cele strategiczne Spółka dokonywała selekcji i przeglądów koni w oparciu o uzyskiwane wyniki sportowe, a także prowadziła zapisaną w dokumentach strategicznych politykę krycia klaczy ogierami o określonym pochodzeniu i wymaganych w hodowli cechach. Ponadto, Spółka zajmowała się hodowlą bydła mlecznego rasy holsztyńsko-fryzyjskiej i jersey, realizując cel strategiczny związany z produkcją wysokiej jakości mleka.

(dowód: akta kontroli str. 760-764)

W 2011 r., z zaplanowanych inwestycji na łączną kwotę 4.782 tys. zł poniesiono nakłady inwestycyjne w wysokości 1.722 tys. zł, co stanowiło 36% planu, a w 2012 r. z zaplanowanych 3.220 tys. zł wydatkowano 2002,0 tys. zł (62,2%). Powyższe spowodowane zostało przesunięciem w czasie wydatków zaplanowanych na realizację inwestycji związanej z modernizacją-adaptacją budynków inwentarskich w gospodarstwie Wiktorowo na oborę wolnostanowiskową wraz z halą udojową (z kwoty 3.000 tys. zł zaplanowanych pierwotnie na 2011 r., 2.644 tys. zł zaplanowano wydatkować w 2013 r.). Przyczyną ww. przesunięć był brak pełnej dokumentacji umożliwiającej realizację inwestycji (m.in. decyzji środowiskowej),

która według planów Spółki umożliwi likwidację produkcji zwierzęcej w gospodarstwie posiadającym budynki o dużym stopniu zużycia i zlikwiduje utrudnienia organizacyjne (prowadzenie produkcji w dwóch gospodarstwach oddalonych od siebie), co ostatecznie zmniejszy koszty remontów, zużycia energii i wody w przestarzałych budynkach oraz koszty transportu pasz.

(dowód: akta kontroli str. 805-817)

3.7. Posiedzenia Zgromadzenia Wspólników odbywały się w terminach zgodnych z art. 231 ustawy 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁴⁵. Posiedzenia Zarządu odbywały się zgodnie z zasadami wynikającymi z Regulaminu Pracy Zarządu (m.in. były one protokołowane), w terminach wynikających z harmonogramów pracy Zarządu na lata 2011-2013.

(dowód: akta kontroli str. 838-870)

Według opinii biegłych rewidentów, sprawozdania finansowe Spółki za lata 2011 – 2012:

- przedstawiały rzetelnie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Spółki i jej wyniku finansowego,
- zostały sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami i polityką rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- były zgodne z wpływającymi na treść sprawozdań finansowych przepisami prawa i postanowieniami umowy Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 662, 701-702)

3.8. W Regulaminie organizacyjnym Spółki nie przewidziano wydzielonego stanowiska ds. kontroli wewnętrznej, a zasady jej prowadzenia określono w Regulaminie kontroli wewnętrznej z dnia 15 stycznia 2009 r. Kontrola wewnętrzna funkcjonalna była wykonywana przez Zarząd oraz poprzez bezpośredni nadzór sprawowany przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze.

(dowód: akta kontroli str. 676)

W latach 2011 – 2013 (do 30 czerwca) Spółka była kontrolowana przez następujące podmioty:

- ANR – Zespół Nadzoru Właścicielskiego – przedmiotem kontroli była analiza działalności gospodarczej i finansowej Spółki – ocena gospodarowania w latach 2010 – 2012. Nie wydano zaleceń pokontrolnych, stwierdzając m.in. że obrót gospodarczy prowadzony był prawidłowo, a ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie finansowo - księgowym. W zakresie hodowli koni, kontrolerzy Agencji stwierdzili, że stajnie i tereny przyległe są utrzymywane w należyтым porządku, a konie są w bardzo dobrej kondycji i poddawane są prawidłowej pielęgnacji.
- Urząd Celný w Poznaniu – w zakresie obrotu olejami napędowymi i opałowymi. Nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano zaleceń pokontrolnych;
- Pierwszy Urząd Skarbowy w Poznaniu w zakresie zasadności zwrotu podatku od towarów i usług przed terminem dokonania tego zwrotu. W toku kontroli stwierdzono uchybienie obowiązkowi zgłoszenia miejsca prowadzenia działalności w miejscowościach Libartowo i Sanniki⁴⁶. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie rozliczeń Spółki z podatku od towarów i usług;

⁴⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 1030.

⁴⁶ czym naruszono art. 96 ust. 12 ustawy o podatku od towarów i usług oraz art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.

- Powiatowego Lekarza Weterynarii w Poznaniu w zakresie prawidłowości prowadzenia punktu kopulacyjnego (nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano zaleceń pokontrolnych).

(dowód: akta kontroli str. 874-903)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w 2013 r. stwierdzono, że Spółka nie zgłosiła do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego 7 pracowników zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych nazwanych przez Spółkę umowami o dzieło. Według ustaleń kontroli ZUS, charakter zawartych umów świadczył, że były one umowami o świadczenie usług, określonymi w art. 734 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (umowy nie przewidywały wykonania z góry oznaczonego, w sposób jednoznaczny i wymierny, dzieła bądź osiągnięcia konkretnego rezultatu wykonania umowy). Spółka nie naliczyła składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne. W wyniku kontroli ZUS wyliczona została kwota należnych Zakładowi składek w wysokości 26,4 tys. zł wraz z należnymi odsetkami 8,2 tys. zł. Główna Księgowa podała w wyjaśnieniu, że Spółka w latach 2011-2013 zatrudniała na podstawie umowy cywilno-prawnej (umowy o dzieło) osoby posiadające ustalone prawo do emerytury, które pełniły obowiązki stróża nocnego i portiera. Z uwagi na możliwość wykorzystania takiej formy zatrudnienia, jak również możliwość ponoszenia niższych kosztów wynagrodzeń Zarząd Spółki podjął decyzję o ww. zatrudnieniu. W wyniku kontroli ZUS w roku 2013 Spółka zobowiązana była do uregulowania formy zatrudnienia powyższych pracowników zmieniając umowę o dzieło na umowę zlecenie. Spowodowało to powstanie dodatkowych kosztów wynikających z ubruttowienia wynagrodzeń zasadniczych i odprowadzenia należnych składek na ubezpieczenie społeczne wraz z należnymi odsetkami w wysokości 8.159,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 904-932, 956-959)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W obu kontrolowanych latach Spółka na działalności podstawowej osiągnęła stratę wynoszącą 3.073,0 tys. zł w 2011 r. oraz 2.438,5 tys. zł w 2012 r. Stadnina uzyskuje dodatni wynik głównie dzięki dotacjom do produkcji rolnej.

(dowód: akta kontroli str. 823-826)

2. NIK zwraca również uwagę na to, że Spółka w toku prowadzonej działalności nieterminowo regulowała należności publiczno-prawne i należności z tytułu dzierżawy gruntów od ANR, co skutkowało zapłatą odsetek w wysokości 40,9 tys. zł w 2011 r. i 32,0 tys. zł w 2012 r.

Główna Księgowa wyjaśniła, że z uwagi na duże wydatki bieżące związane z prowadzoną działalnością rolną, Spółka stosowała hierarchię płatności w zależności od potrzeb najbardziej niezbędnych w cyklu produkcyjnym (np. konieczność zakupu pasz do produkcji zwierzęcej, która stanowi 60% przychodów Spółki, zakup paliw, zakup energii). Zobowiązania publiczno-prawne stanowiły dla Spółki duże obciążenie finansowe w okresach pierwszego półrocza, kiedy wydatki na produkcję polową sięgają kwot rzędu kilku milionów złotych (w tym okresie występowały ww. opóźnienia). W ocenie Głównej Księgowej (Prokurenta Spółki), ponoszenie dodatkowych kosztów finansowych pozostawało bez większego wpływu

na uzyskiwany wynik finansowy, a Spółka byłaby narażona na wyższe straty produkcyjne, a w konsekwencji - finansowe, gdyby nie zapewniła w wymaganym okresie podstawowych czynników produkcyjnych w produkcji zwierzęcej oraz roślinnej.

(dowód: akta kontroli str. 936-945)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

1. Opracowanie wymaganych instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynków Spółki i wykonanie pozostałych zaleceń Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu.
2. Uzupelnienie i systematyczne prowadzenie ksiąg obiektu budowlanego dla wszystkich obiektów budowlanych Spółki oraz terminowe przeprowadzanie kontroli ich stanu technicznego.
3. Podjęcie działań zapewniających realizację zaleceń pokontrolnych, sformułowanych w wyniku kontroli okresowych stanu technicznego obiektów Spółki i wykorzystywanie tych obiektów zgodnie z ich przeznaczeniem.
4. Rozważenie formalnego wprowadzenia zasad korzystania przez pracowników z usług Spółki i pisemne dokumentowanie relacji cywilnoprawnych z pracownikami.
5. Zapewnienie prawidłowego prowadzenia inwentaryzacji inwentarza żywego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK⁴⁷, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁴⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 3 grudnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy

p.o. Dyrektora

Artur Pięgas
doradca ekonomiczny

Grzegorz Malesiński

Mirosław Babkiewicz
specjalista kontroli państwowej

^a art. 6 w zw. z art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926 ze zm.).